

عنوان مقاله:

نقش کلیدواژه ها در تحلیل گفتمان مطالعه موردی: «خسی در میقات» و «غرب زدگی» دو اثر از جلال آل احمد

محل انتشار:

فصلنامه زبان شناسی اجتماعی، دوره 3، شماره 3 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

مهسا کمال پور - دانشجوی دکتری زبان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی قم، واحد علوم و تحقیقات.

شهرام مدرس خیابانی - استادیار گروه آموزش و مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج.

محمد جواد حجازی - استادیار گروه زبان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قم

خلاصه مقاله:

تبلور و انعکاس افکار، باورها و به طور کلی ایدئولوژی در صورتهای زبانی یکی از کانونهای موردتوجه در بسیاری از حوزههای زبانشناسی ازجمله تحلیل گفتمان انتقادی بوده است. تولید متن های ادبی اعم از داستان، رمان و سفرنامه، برگرفته از ایدئولوژی نهفته نویسندگان است که سعی دارند مخاطب را به سمت آنچه مدنظرشان است، سوق دهند. از سوی دیگر با گسترش علم زبان شناسی پیکره ای، شرایط برای تجزیه وتحلیل حجم زیادی از داده های زبانی، بیش ازپیش فراهم شده است. یکی از مفاهیم مهم در زبان شناسی پیکره ای موضوع کلیدواژگی است. منظور از کلیدواژه، واژه پربسامد در یک پیکره نیست، بلکه منظور واژه هایی است که در یک متن خاص بیش ازآنچه از یک پیکره انتظار می رود، فراوانی بالایی داشته باشد. در این پژوهش بر آنیم تا با تکیه بر کلیدواژه های موجود در دو اثر جلال آل احمد، یعنی «خسی در میقات» و «غرب زدگی» و با بهره گیری از رویکرد نظری بیکر (۲۰۰۶) به بررسی فضای سیاسی و اجتماعی حاکم در آثار وی بپردازیم. برای دست یابی به این هدف، پس از ایجاد پیکره مرجع، شامل تمام آثار جلال آل احمد، به کمک نرمافزار ورد اسمیت، ۲۰ کلیدواژه از این دو اثر استخراج شد و سپس در قالب جمله های نمونه مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل نشان دهنده تبلور ایدئولوژی جلال آل احمد یعنی نقد غرب زدگی و ماشین زدگی، مبارزه با بیعدالتی، ارتقای جامعه انسانی، ریشه یابی علل شکستها، دستیابی جامعه ایرانی به آزادی، عدالت، رفع تبعیض طبقاتی و تلاش برای حفظ هویت فرهنگی در این دو اثر بوده است.

کلمات کلیدی:

تحلیل گفتمان انتقادی، کلیدواژه، کلیدواژگی، جلال آل احمد، پیکره زبانی، زبان شناسی اجتماعی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1616784>

